

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 395/2013-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. júna 2013 predbežne prerokoval sťažnosť F. K., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. S. J., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 47 ods. 3 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4, čl. 6 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tost/44/2011, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť F. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. marca 2012 doručená sťažnosť F. K., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. S. J., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 47 ods. 3 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4, čl. 6 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tost/44/2011.

Z obsahu sťažnosti, z príloh k nej pripojených a zo zistení ústavného súdu ústavný súd zistil tieto skutočnosti:

Sťažovateľ je spolu s ďalšími osobami trestne stíhaný pre podozrenie zo spáchania zločinu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), pokračujúceho obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1 a 4 písm. a) a b) Trestného zákona s poukazom na § 141 písm. a) Trestného zákona vo vzťahu k § 221 ods. 4 písm. a) Trestného zákona, sčasti dokonaný, sčasti v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona a obzvlášť závažného zločinu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 295 ods. 1 písm. a) a ods. 4 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 141 písm. a) Trestného zákona.

Sťažovateľ spolu s ďalšími spoluobvinenými bol uznesením sudcu pre prípravne konanie sp. zn. Tp 17/10 zo 17. februára 2010, v spojení s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Tost 7/2010 z 8. marca 2010 vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) s tým, že väzba začala plynúť 16. februára 2010.

Po podaní obžaloby pre podozrenie sťažovateľa, že spáchal zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona, pokračujúceho obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1 a 4 písm. a) a b) Trestného zákona s poukazom na § 141 písm. a) Trestného zákona vo vzťahu k § 221 ods. 4 písm. a) Trestného zákona, sčasti dokonaný, sčasti v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona a obzvlášť závažného zločinu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 295 ods. 1 písm. a) a ods. 4 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 141 písm. a) Trestného zákona, Špecializovaný trestný súd uznesením sp. zn. PK 1T/26/2011 z 12. júla 2011 v spojení s uznesením najvyššieho súdu sp. zn.

4 Tost/44/2011 z 26. júla 2011 rozhodol podľa § 72 ods. 1 písm. e), § 79 ods. 2 a § 238 ods. 3 Trestného poriadku o ponechaní sťažovateľa vo väzbe z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku.

Žiadosťou podanou na Špecializovanom trestnom súde 20. decembra 2011 sa sťažovateľ domáhal, aby tento súd podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku rozhodol o jeho prepustení z väzby na slobodu, s tým, že sťažovateľ navrhol aj alternatívne spôsoby nahradenia väzby podľa § 80 a nasl. Trestného poriadku.

O predmetnej žiadosti sťažovateľa Špecializovaný trestný súd uznesením sp. zn. PK 1T/26/2011 z 20. decembra 2011 (ďalej len „uznesenie Špecializovaného trestného súdu“) rozhodol tak, že žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, ako aj jeho žiadosť o nahradenie väzby podľa § 80 a nasl. Trestného poriadku zamietol. Proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu podal sťažovateľ v zákonom ustanovenej lehote sťažnosť.

Najvyšší súd na základe podanej sťažnosti uznesením sp. zn. 4 Tost 44/2011 zo 4. januára 2012 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“) rozhodol tak, že sťažnosť podaná proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu o zamietnutí žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu a o nahradenie väzby zamietol.

Následne sťažovateľ podal ústavnému súdu sťažnosť, v ktorej uviedol: «Špecializovaný trestný súd v Pezinku ako odôvodnenie zamietnutia žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu zo dňa 20. 12. 2011 uviedol: „V priebehu doposiaľ vykonávaného dokazovania nedošlo ku žiadnej zásadnej zmene dôkazov zabezpečených v prípravnom konaní, naďalej pretrvávajú väzobné dôvody u všetkých troch obžalovaných tak, ako boli konštatované v predchádzajúcich rozhodnutiach o väzbe a hodnotenie materiálnej stránky, ktoré by bolo podmienené hodnotením doposiaľ vykonaných dôkazov je veľmi predčasné. Doposiaľ nebolo ukončené v celom rozsahu dokazovanie ku žiadnemu zo 16-tich skutkov uvádzaných v obžalobe.“

Vyššie citované odôvodnenie v rozsahu jedného odseku považujeme za nepreskúmateľné z dôvodu, že súd svoje odôvodnenie neoprel o konkrétne skutkové

okolnosti, pričom nevzal do úvahy to, že z dokazovania jednoznačne nevyplývalo to, že by sťažovateľ bol páchatel'om skutkov kladených mu za vinu, rovnako výpovede svedkov nepotvrdili, že by bolo sťažovateľovo konanie spojené s trestnou činnosťou. S ďalším trvaním väzby sa prvostupňový ako aj odvolací súd nevysporiadali v dostatočnej miere. Máme za to, že u sťažovateľa nie je daný žiaden z väzobných dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku:

- podmienky „útekovej väzby“ podľa § 71 ods. 1 písm. a) nie sú splnené, nakoľko sa sťažovateľ počas celého konania nevyhýbal trestného stíhaniu, spolupracoval s OČTK a rovnako sa vždy dostavil na každý úkon, na ktorý bol predvolaný;

- rovnako nie sú splnené ani podmienky väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, nakoľko ku dňu 20. 12. 2011 bol vypočítaná väčšina svedkov, t. j.: cca 30, t. z.: že nemôže existovať obava z toho, že by sťažovateľ ovplyvňoval svedkov;

- podmienky podľa § 71 ods. 1 písm. c) nie sú splnené, pričom rovnako nemôže existovať obava, že by sťažovateľ pokračoval v trestnej činnosti, nakoľko skutky kladené mu za vinu sú skutkami dokonanými.

S poukazom na vyššie uvedené považujeme uznesenie Najvyššieho súdu SR o zamietnutí žiadosti o prepustenie z väzby za nezákonné, pričom poukazujeme na skutočnosť, že odôvodnenie Špecializovaného trestného súdu v Pezinku v rozsahu jedného odstavca nemohlo predstavovať preskúmateľný základ pre rozhodnutie Najvyššieho súdu SR. Zároveň sa Najvyšší súd SR žiadnym právne relevantným spôsobom nevysporiadal so stavom dokazovania a v odôvodnení iba zopakoval závery súdu prvého stupňa a odôvodnenie nedôvodnosti väzby, ktoré sú obsahom sťažnosti proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu v Pezinku zo dňa 20. 12. 2011. ...

...[P]oukazujeme aj na postup pri doručovaní, pričom uznesenia Špecializovaného trestného súdu v Pezinku a Najvyššieho súdu SR boli advokátovi sťažovateľa doručené súčasne a osobne až dňa 09. 01. 2012. V tomto smere považujeme za potrebné uviesť, že sťažovateľ bol ukrátený na práve na obhajobu, keď sa nemohol relevantne vyjadriť k písomnému zdôvodneniu uznesenia. ...

V priebehu dokazovania na hlavných pojednávaniach bolo vypočítaných 42 svedkov. Návrhmi na doplnenie dokazovania sme súdu navrhovali vypočítať ďalších svedkov, súd však dôkazy nevykonal a návrhy na doplnenie dokazovania zamietol. ...

... [M]áme za to, že súd... nepomerne v neprospech obhajoby zamietal návrhy na doplnenie dokazovania v prospech obžalovaných, pričom všetky prokurátorom navrhované dôkazy vykonal. Obhajobou navrhovaní svedkovia by sa v procese mohli vyjadriť aj k otázkam dôležitým na posúdenie väzobných dôvodov na strane sťažovateľa. ...

Zároveň poukazujeme na skutočnosť, že svedok obžaloby R. G., na ktorého svedeckej výpovedi bola postavená obžaloba, bol rozsudkom Okresného súdu v Šali zo dňa 29. 01. 2003, č. k.: 7T 96/02 odsúdený aj za spáchanie trestného činu krivej výpovede na trest odňatia slobody na 6 rokov nepodmienečne. Napriek tomu, že prokurátorovi bola táto skutočnosť známa od začiatku, súdu túto skutočnosť zatajil. Obhajobe sa podarilo zabezpečiť tento dôkaz až dňa 20. 02. 2012. Túto skutočnosť mal súd rovnako možnosť zistiť už ku dňu rozhodovania o väzbe dňa 20. 12. 2011, napriek tomu to nezisťoval.

Súd vo svojom rozhodnutí opakovane uvádza tie isté závery o aktuálnosti väzby, pričom Najvyšší súd SR v odôvodnení uznesenia zo dňa 04. 01. 2012 odkazuje aj na svedeckú výpoveď svedka R. G., z ktorej, podľa názoru súdov, vyplývajú dôvody na podozrenie zo spáchania žalovaných trestných činov. Vzhľadom na dôvodnú pochybnosť o dôveryhodnosti svedka R. G. v súvislosti s jeho skorším odsúdením za krivú výpoveď, máme za to, že vznikli dôvody na prehodnotenie rozhodnutí súdu o aktuálnosti dôvodov väzby. ...

V uznesení absentuje individuálne posúdenie dôvodov väzby u sťažovateľa. Súd opätovne dôvodnosť väzby neposudzoval u každého obžalovaného samostatne. Všetci žiadatelia o prepustenie z väzby na slobodu boli posudzovaní spoločne, ako členovia zločineckej skupiny, teda bez individuálneho posúdenia dôvodnosti väzby spolu s rozsahom obžaloby, ktorá je u každého odlišná. ...

V časti odôvodnenia o nepreukázaní oslabenia materiálnej podmienky existencie dôvodov väzby uvádzame, že trváme na tom, že nie je daný dôvod väzby, tak ako je uvedené v žiadosti o prepustenie z väzby. Z vykonaného dokazovania taktiež vyplýva, že neboli dané dôkazy odôvodňujúce väzbu ďalšie trvanie väzby. Dôkazy, ktoré tu boli pri poslednom rozhodovaní o väzbe sťažovateľa pred dňom 20. 12. 2011 už sami osebe nemohli postačovať pre ďalšie trvanie väzby, ale vyžadovali sa nové dôkazy priamo potvrdzujúce dôvody väzby.

Každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotliviec

pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00, I. ÚS 115/07, I. ÚS 187/07).

Z uvedenej zásady vyplýva, že každé porušenie zákona (aj v minimálnom rozsahu) v prípade rozhodovania o väzbe zakladá aj porušenie čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj čl. 5 ods. 1 dohovoru.

Podľa judikatúry ústavného súdu v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, resp. čl. 5 ods. 1 dohovoru nemôže byť titulom pre držanie vo väzbe znamenajúce obmedzenie osobnej slobody len skutočnosť, že bola podaná obžaloba. Samotná skutočnosť, že vec bola postúpená súdu, nie je postačujúca na splnenie kritéria „zákonnosti“ väzby v zmysle čl. 5 ods. 1 dohovoru a nemôže bez príslušného rozhodnutia odôvodniť ďalšie trvanie väzby (Stasaitis c. Litva z 21. marca 2002, § 59 až § 61).»

Na základe uvedenej argumentácie sa sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom domáha, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezhosť takto rozhodol:

„Postupom Najvyššieho súdu SR, Župné námestie 13, 814 90 Bratislava, v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tost 44/2011 došlo k porušeniu práv sťažovateľa nebyť stíhaný alebo pozbavený slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon a práva vziať do väzby iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu podľa článku 17 ods. 2, 5 Ústavy SR, práva na poskytnutie dostatočného času pre prípravu svojej obhajoby podľa článku 50 ods. 3 Ústavy SR, práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa článku 47 ods. 3 Ústavy SR, práva na slobodu a bezpečnosť v zmysle čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a ods. 4 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva byť včas oboznámený s povahou a dôvodom obvinení vznesených proti nim podľa článku 6 ods. 3 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva na spravodlivý súdny proces v zmysle článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4Tost 44/2011 zo dňa 04. 01. 2012 a uznesenie Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, sp.zn.: PK 1T/26/2011 sa zrušujú a vec sa vracia Špecializovanému trestnému súdu na ďalšie konanie.“

Ešte pred predbežným prerokovaním sťažnosti sudca IV. senátu ústavného súdu Ladislav Orosz (ďalej aj „oznamovateľ“) listom z 28. marca 2013 v zmysle § 27 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predsedníčke ústavného súdu oznámil, že vo veciach uvedených v oznámení je členom senátu IV. ÚS (ako sudca spravodajca, resp. člen senátu). Vo všetkých uvedených veciach figuruje na strane odporcu (aj) najvyšší súd, a to v rámci jeho rozhodovacej činnosti (trestnoprávnej, občianskoprávnej, obchodnoprávnej a správnej). Oznamovateľ, aj keď sa necítil byť v uvedených veciach predpojatý pri výkone funkcie sudcu a bol pripravený rozhodnúť o sťažnostiach objektívne a nestranne, vzhľadom na (i) podané trestné oznámenie JUDr. Š. H. (predsedu najvyššieho súdu) z 22. februára 2013 proti jeho osobe, ako aj (ii) JUDr. Š. H. v televízii 21. februára 2013 a 11. marca 2013 prezentované osobné invektívy proti jeho osobe predložil vec predsedníčke ústavného súdu na zabezpečenie postupu podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Prvý senát ústavného súdu uznesením č. k. I. ÚS 367/2013-8 z 5. júna 2013 rozhodol, že sudca IV. senátu ústavného súdu Ladislav Orosz vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 2450/2012 nie je vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie, v nadväznosti na čo IV. senát ústavného súdu v konaní o sťažnosti sťažovateľa pokračoval ďalej v konaní.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07, IV. ÚS 252/2013).

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon...

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem prípadov uvedených v tomto ustanovení, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom; v prípade uvedenom pod písmenom c) je to zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní...

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. a) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu má tieto práva uvedené v písmenách a) až e).

Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti preskúmal sťažnosť, ktorou sťažovateľ namieta porušenie základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 47 ods. 3 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4, čl. 6 ods. 1 a 3 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tost/44/2011 na účely, či v danom prípade neexistujú prekážky, ktoré by bránili prijatiu sťažnosti na ďalšie konanie.

1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tost/44/2011

Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti preskúmal časť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie základných práv nebyť stíhaný alebo pozbavený slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, a práva vziať do väzby iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práv na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tost/44/2011.

Východiskom argumentácie sťažovateľa, s ktorou spája porušenie ním označených práv postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tost/44/2011 v spojení s postupom Špecializovaného trestného súdu, je námietka obmedzenia jeho osobnej slobody v rozpore s kritériami zákonnosti, nedostatočného odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu v spojení s uznesením Špecializovaného trestného súdu, neexistencie dostatočných dôvodov na ďalšie trvanie väzby, neproporcionálneho vykonávania dôkazných prostriedkov (výsluch svedkov) v jeho neprospech, ako aj nedôvodne a tým aj nezákonné zamietnutie jeho návrhu na nahradenie jeho väzby inými prostriedkami.

Z judikatúry ústavného súdu k čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru vyplýva, že osoba vo väzbe je oprávnená na preskúmanie procesných a hmotných podmienok, ktoré sú predpokladom na jej „zákonnosť“, pričom požiadavka preskúmania hmotných podmienok väzby zahŕňa povinnosť preskúmať okolnosti svedčiace pre a proti väzbe a rozhodnúť s poukazom na právne kritériá, či sú dané dôvody opodstatňujúce väzbu, alebo prepustiť osobu z väzby na slobodu, pokiaľ také dôvody neexistujú (pozri III. ÚS 38/01, III. ÚS 79/02 a III. ÚS 135/04).

Ústavný súd konštatuje, že z čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj pri rozhodnutiach týkajúcich sa ďalšieho trvania väzby. Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by vo svojej podstate mali dať ratio decidendi (nosné dôvody) na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia. S týmto východiskom úzko súvisí aj obsah základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich pre a proti väzbe, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť o väzbe na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (m. m. III. ÚS 271/07, III. ÚS 177/08, III. ÚS 285/2010).

Článok 5 ods. 4 dohovoru okrem iného zakotvuje pre zatknutú alebo zadržanú osobu právo iniciovať konanie, v ktorom by spochybňovala zákonnosť pozbavenia slobody, a právo na to, aby po začatí takého konania súd urýchlene rozhodol o zákonnosti pozbavenia slobody a aby bolo nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže, že je nezákonné. V zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) musí súdna kontrola spĺňať hmotnoprávne aj procesné podmienky ustanovené vnútroštátnou legislatívou, a navyše musí byť vedená v súlade s čl. 5 dohovoru, ktorým je ochrana jednotlivca pred svojvôľou (pozri rozsudok Herczegfalvy v. Rakúsko z 24. septembra 1992, ods. 75). Konanie musí byť kontradiktórne a v každom prípade musí zaručiť rovnosť zbraní

medzi stranami, prokurátorom a obvineným, respektíve obžalovaným (pozri rozsudok Sanchez-Reisse v. Švajčiarsko z 21. októbra 1986).

Z judikatúry ESĽP ďalej vyplýva, že konanie podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru musí mať charakter súdneho konania, ktoré okrem inštitucionálnych záruk nezávislosti a nestrannosti orgánu rozhodujúceho vo veci musí poskytovať garancie procesnej povahy primerané povahe pozbavenia osobnej slobody dotknutej osoby v konkrétnom prípade (m. m. rozsudok vo veci Assenov a iní c. Bulharsko z 28. októbra 1998, rozsudok vo veci Wloch c. Poľsko z 19. októbra 2000).

Ústavný súd poukazuje na to, že pri skúmaní postupov všeobecných súdov rozhodujúcich o zákonnosti väzby nie je jeho úlohou, aby posudzoval smer vedenia vyšetrovania alebo aby sa zaoberal vhodnosťou a opodstatnenosťou získavaných dôkazov, ktoré podľa názoru orgánov činných v trestnom konaní a následne aj všeobecných súdov sú významným prostriedkom na odôvodnenie ďalšieho trvania väzby sťažovateľa. Úloha ústavného súdu spočíva v zistení, či skutkové a právne závery všeobecných súdov obstoja z hľadiska dodržania záruk podľa čl. 17 ústavy a čl. 5 dohovoru. Pritom je podstatné, aby tieto závery boli dostatočne odôvodnené, teda aby boli preukázané zistenými skutkovými okolnosťami, aby ich dôvodnosť vychádzala z relevantnej právnej normy a aby ako celok pôsobili presvedčivo. Len vtedy, ak ústavný súd zistí splnenie tvrdených predpokladov v rozhodnutiach všeobecných súdov, vylúči svojvôľu a nezákonnosť ich postupov (IV. ÚS 301/2011).

Podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že

a) ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest,

b) bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mať
objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, alebo

c) bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo
vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.

Podľa § 72 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku rozhodnutím o väzbe sa rozumie
rozhodnutie o prepustení z väzby a o zamietnutí žiadosti o prepustenie obvineného z väzby;
za takúto žiadosť sa považuje aj žiadosť o nahradenie väzby.

Podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku konať a rozhodovať možno len o väzbe osoby,
proti ktorej bolo vznesené obvinenie. Odôvodnenie rozhodnutia o väzbe obsahuje aj
uvedenie skutkových okolností, o ktoré sa výrok rozhodnutia o väzbe opiera. O väzbe koná
a rozhoduje súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie,
ktorý nie je pri vymedzení dôvodov väzby návrhom prokurátora viazaný. O sťažnosti proti
rozhodnutiu súdu alebo sudcu pre prípravné konanie o väzbe koná a rozhoduje nadriadený
súd. Pred rozhodnutím o väzbe musí byť obvinený vypočutý.

Podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku obvinený má právo kedykoľvek žiadať
o prepustenie na slobodu. Ak v prípravnom konaní prokurátor takej žiadosti nevyhoví,
predloží ju bez meškania so svojím stanoviskom a s návrhom na rozhodnutie sudcovi pre
prípravné konanie, o čom upovedomí obvineného a jeho obhajcu. O takej žiadosti sa musí
bez meškania rozhodnúť. Ak sa žiadosť zamietla, môže ju obvinený, ak v nej neuvedie iné
dôvody, opakovať až po uplynutí tridsiatich dní odo dňa, keď rozhodnutie o jeho
predchádzajúcej žiadosti nadobudlo právoplatnosť.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať
a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov
viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležité
zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery všeobecný súd vyvodil. Úloha
ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie
a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach

a základných slobodách (m. m. I. ÚS 13/00, II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01). Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00).

Na základe takto vymedzených východísk ústavnoprávneho prieskumu a v rozsahu sťažovateľom nastolených námietok ústavný súd pristúpil k preskúmaniu uznesenia najvyššieho súdu a postupu predchádzajúcemu jeho vydaniu.

Najvyšší súd sťažnosť proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu ako nedôvodnú zamietol a v relevantnej časti odôvodnil namietané rozhodnutie takto: „Prvostupňový súd v tejto veci doposiaľ vykonal dokazovanie na hlavných pojednávaniach v období 12. septembra 2011 - 20. decembra 2011, ktoré nepreukázalo oslabenie materiálnej podmienky existencie dôvodov väzby u žiadneho z uvedených obžalovaných, pretože doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutky, pre ktoré bolo začaté trestné stíhanie, boli spáchané, majú znaky trestných činov a naďalej sú dôvody na podozrenie, že tieto skutky spáchali obžalovaní. Naďalej u obžalovaných F.K., I. K. a B. Ž. pretrváva aj dôvodná obava, že ujdú alebo sa budú skrývať, aby sa tak vyhli trestnému stíhaniu alebo trestu, lebo im hrozí vysoký trest a mohli by pokračovať v trestnej činnosti a u obžalovaného F. K. pretrváva aj dôvodná obava, že bude pôsobiť na svedkov, znalcov alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie. Ďalšie dokazovanie je nariadené na hlavných pojednávaniach v mesiacoch január - február 2012.

V prvom rade je potrebné uviesť, že v tejto veci bolo už viackrát rozhodované o väzbe všetkých obžalovaných, a to vrátane ich žiadostí o prepustenie z väzby na slobodu, o písomných sľuboch, ponúknutej peňažnej záruke manželky obžalovaného a žiadosti o zmenu dôvodov väzby... Závery tam uvedené doposiaľ nestratili nič na aktuálnosti, a preto na ne sťažostný senát v celom rozsahu odkazuje. Opakovane v týchto rozhodnutiach bolo

konštatované, že ustálené dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a/, písm. b/, písm. c/ Tr. por. trvajú naďalej u obžalovaného F. K.... Dôvod na akúkoľvek zmenu v tomto smere nie je ani v súčasnom štádiu trestného stíhania, pričom k rovnakému záveru dospel aj súd prvého stupňa.

Ide o skutkovo náročnú a dôkazné rozsiahlu vec, čo malo a i bude mať podstatný vplyv na dĺžku trestného konania. Prepustením obžalovaných z väzby na slobodu hrozí reálna hrozba, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania. ...

Obžalovaní F. K., I. K. a B. Ž. sú stíhaní pre obzvlášť závažný zločin a ďalšie zločiny. Opodstatnené dôvody na podozrenie, že obžalovaní spáchali žalované skutky vyplývajú zo svedeckých výpovedí R. G., D. D., P. D., utajeného svedka č. 1, R. B., zo zápisníc o prehliadkach domov a iných priestorov, znaleckých posudkov, pričom dokazovanie nie je ešte skončené. Za spáchanie trestného činu podľa § 296 Tr. zák. možno páchatelovi uložiť trest odňatia slobody od 5 rokov do 10 rokov, podľa § 221 ods. 4 Tr. zák. možno páchatelovi uložiť trest odňatia slobody od 10 rokov do 15 rokov... Obžalovaný F.K. je trestne stíhaný aj v iných veciach... Motívom páchania predmetnej trestnej činnosti malo byť zabezpečenie finančných príjmov. Ide o konkrétne skutočnosti odôvodňujúce obavu, že v prípade prepustenia obžalovaných z väzby na slobodu by mohli ujsť alebo sa skrývať, aby sa tak vyhli trestnému stíhaniu alebo trestu, lebo im hrozí vysoký trest a že by mohli pokračovať v páchaní úmyselnej trestnej činnosti, čím sú u týchto obžalovaných dané dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a/, písm. c/ Tr. por. a u obžalovaného F.K. i podľa § 71 ods. 1 písm. b/ Tr. por., tak ako to vyplýva z už uvedených rozhodnutí i Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. ...

Pokiaľ obhajoba poukazuje na to, že v rozhodnutiach o väzbe ide o opakovanie odôvodnenia dôvodov väzby, Najvyšší súd Slovenskej republiky poznamenáva, že takýto stav je namieste ak sa nezmenili okolnosti odôvodňujúce existenciu materiálnej a formálnej stránky väzby predpokladanú v ustanovení § 71 ods. 1 písm. a/, písm. b/, písm. c/ Tr. por. “

Pri hodnotení uznesenia najvyššieho súdu a postupu predchádzajúcemu jeho vydaniu ústavný súd vychádzal z právneho názoru, podľa ktorého postup a rozhodnutie súdu prvého stupňa a druhého stupňa nemožno posudzovať izolovane a je potrebné ich skúmať

vo vzájomnej súvislosti (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 320/2012), pretože prvostupňové a druhostupňové konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania postupu a rozhodnutí všeobecných súdov (prvostupňového aj druhostupňového), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (m. m. IV. ÚS 350/09).

Vzhľadom na obsahovú spojitosť uznesenia najvyššieho súdu a postupu predchádzajúcemu jeho vydaniu s uznesením Špecializovaného trestného súdu a postupu predchádzajúcemu jeho vydaniu ústavný súd považoval za potrebné poukázať aj na podstatnú časť odôvodnenia uznesenia Špecializovaného trestného súdu, v ktorom uviedol: „Okolnosti prípadu týkajúce sa obžalovaných F. K., I. K. a B. Ž. súd nevyhodnotil ako výnimočné a rozhodujúc v zmysle vyššie citovanej zákonnej úpravy neprijal sľub žiadneho z obžalovaných a rovnako neprijal peňažnú záruku za F. K. ani záruku dôveryhodnou osobou za obžalovaných F. K. a I. K., ani návrh na prevzatie záruky dohľadom probačného a mediačného úradníka nad obžalovaným F. K..

Súd považuje za potrebné uviesť, že napriek doposiaľ trvajúcej dĺžke väzby obžalovaných, sú splnené dôvody väzby tak z formálnej stránky, ako aj z materiálnej stránky u všetkých existujú už v predchádzajúcich rozhodnutiach súdov konštatované dôvody väzby, pričom podľa rozsahu trestnej veci už pri rozhodovaní o ďalšom trvaní väzby dňa 12. 07. 2011 (zv. XXI, č. l. 7145) prvostupňový súd konštatoval, že orgány činné v trestnom konaní postupovali s osobitnou starostlivosťou a urýchlením. Čo sa týka konania pred súdom, vec napadla na tunajší súd dňa 30. 06. 2011. Po predbežnom prejednaní obžaloby, bol vytýčený termín hlavného pojednávania v rozsahu, ktorý umožňuje súdu na tomto hlavnom pojednávaní vo veci rozhodnúť, doposiaľ bolo vykonávané dokazovanie v rozsahu 22 dní.

Súd mieni pokračovať v dokazovaní v rámci hlavného pojednávania v priebehu mesiacov január a február 2012.

V priebehu doposiaľ vykonávaného dokazovania nedošlo ku žiadnej zásadnej zmene dôkazov zabezpečených v prípravnom konaní, naďalej pretrvávajú väzobné dôvody u všetkých troch obžalovaných tak, ako boli konštatované v predchádzajúcich

rozhodnutiach o väzbe a hodnotenie materiálnej stránky, ktoré by bolo podmienené hodnotením doposiaľ vykonaných dôkazov je veľmi predčasné. Doposiaľ nebolo ukončené v celom rozsahu dokazovanie ku žiadnemu zo 16-tich skutkov uvádzaných v obžalobe.

Z týchto dôvodov súd žiadosti jednotlivých obžalovaných, ani ich návrhy na nahradenie väzby inými inštitútmi neakceptoval a rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.“

Pri posudzovaní prípadných negatívnych ústavnoprávných dôsledkov, v danom prípade ide najmä o posúdenie, či ustálenie skutkového stavu a jeho právne posúdenie nepredstavuje neprípustný zásah do sťažovateľom označených práv, ako aj o posúdenie, či postup a rozhodnutia všeobecných súdov nevykazujú známky svojvôle, o čom by bolo možné v zásade uvažovať v tom prípade, ak by ich rozhodnutia neobsahovali dostatok dôvodov na ich vydanie, resp. ak by sa dostatočne presvedčivým spôsobom nevysporiadali s relevantnou argumentáciou sťažovateľa.

K námietke sťažovateľa, ktorou najvyššiemu súdu „vytýka“ spôsob odôvodnenia rozhodnutia, v ktorom najvyšší súd poukázal na preukázanie väzobných dôvodov „ako boli konštatované v predchádzajúcich rozhodnutia o väzbe“, považuje ústavný súd za potrebné uviesť, že takýto spôsob formulovania odôvodnenia rozhodnutia (v uvedenom prípade uznesenia) možno z hľadiska jeho preskúmateľnosti akceptovať (obsah predchádzajúcich rozhodnutí je totiž dotknutým osobám dostupný jednak prostredníctvom ich oznámenia spôsobom ustanoveným § 179 Trestného poriadku, ako aj prípadnou možnosťou nazretia do príslušného spisu v zmysle § 69 Trestného poriadku), preto ústavný súd nepovažuje uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Tost/44/2011 zo 4. januára 2012 v spojení s uznesením Špecializovaného trestného súdu sp. zn. PK-1 T/26/2011 z 20. decembra 2011 za arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené.

Ústavný súd k námietke sťažovateľa, v rámci ktorej namieta, že uznesenie Špecializovaného trestného súdu nevytvorilo dostatočne preskúmateľný základ pre uznesenie najvyššieho súdu, keďže Špecializovaný trestný súd podľa jeho tvrdenia „... odôvodnenie neoprel o konkrétne skutkové okolnosti, pričom nevzal do úvahy to, že

z dokazovania jednoznačne nevyplývalo to, že by sťažovateľ bol páchatelom skutkov kladených mu za vinu...“, uvádza, že Špecializovaný trestný súd v rámci odôvodnenia predmetného uznesenia poukázal na konkrétne dôvody uvedené v predchádzajúcich rozhodnutiach, ktorými bolo rozhodované o väzbe sťažovateľa. Tento spôsob odôvodnenia uznesenia Špecializovaného trestného súdu ústavný súd v danom prípade aj vzhľadom na absenciu konkrétnych ústavnoprávne relevantných námietok sťažovateľa proti predchádzajúcim rozhodnutiam všeobecných súdov týkajúcich sa rozhodovania o jeho väzbe nevyhodnotil ako ústavne nezlučiteľný s požiadavkami kladenými na odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov.

Vychádzajúc z uznesenia najvyššieho súdu, ústavný súd uvádza, že najvyšší súd dôvody útekovvej väzby [§ 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku] odôvodnil najmä tým, že sťažovateľovi v prípade uznania jeho viny hrozí vysoký trest odňatia slobody. Za opodstatnenosť uvalenia kolúznej väzby [§ 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku], ako aj dôvod preventívnej väzby [§ 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku] považoval hlavne povahu a charakter trestnej činnosti, pre ktorú bol sťažovateľ obvinený, ako aj možnosť vyvíjania kolúzných aktivít na zosúladenie výpovedí obvinených a ovplyvnenia výpovedí poškodených a svedkov, ako to vyplýva z rozhodnutia Špecializovaného trestného súdu sp. zn. Tp 17/2010 zo 17. februára 2010, ktorým bolo rozhodnuté o väzbe sťažovateľa. Nad rámec uvedeného ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že aj ESLP vo svojej judikatúre uznal, že v prípadoch týkajúcich sa organizovaných zločineckých skupín je navyše riziko, že by zadržovaná osoba mohla vyvíjať nátlak na svedkov alebo ostatných spoluobvinených alebo iným spôsobom mariť či sťažovať konanie, veľmi vysoké (pozri napr. rozsudok ESLP vo veci Celejewski v. Poľsko zo 4. mája 2006).

V súvislosti s naplnením materiálnej podmienky väzby najvyšší súd ďalej poukázal na výpovede svedkov (R. G., D. D., P. D., utajeného svedka č. 1), výsledky domových prehliadok a prehliadok iných priestorov zaznamenaných v zápisniciach o týchto úkonoch, ako aj na znalecké posudky vypracované v predmetnej veci. Ústavný súd síce namietanú hodnovernosť svedka R. G. vzal do úvahy, avšak aj vzhľadom na skutočnosť, že v danej veci nejde o jediný dôkaz, ktorý odôvodňuje podozrenie z páchania trestnej činnosti, z

ktorej je sťažovateľ dôvodne podozrivý, uvádza, že nemá žiadny dôvod na prehodnocovanie skutkových záverov najvyššieho súdu.

Najvyšší súd rozhodnutie o zamietnutí sťažnosti proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu ďalej odôvodnil aj skutkovou zložitou danej veci, ako aj reálnou hrozbou zmarenia alebo podstatného sťaženia dosiahnutia účelu trestného stíhania, v prípade prepustenia sťažovateľa z väzby na slobodu, poukázal tiež na prebiehajúce iné trestné stíhania sťažovateľa, ako aj na predpokladaný motív konania sťažovateľa, ktorým malo byť zabezpečenie finančných prostriedkov.

Ústavný súd v tejto súvislosti považuje za potrebné tiež uviesť, že v rámci rozhodovania o väzbe vrátane jej ďalšieho trvania sa z hľadiska stupňa istoty o spáchaní skutkov nevyžaduje jednoznačný záver o spáchaní alebo ďalšom páchaní týchto skutkov, ako to uvádza sťažovateľ v sťažnosti, ale postačuje stupeň dôvodného podozrenia o spáchaní skutkov, z ktorých spáchania je konkrétna osoba podozrivá.

Vo vzťahu k dôvodnému podozreniu ako materiálnej podmienke uvalenia väzby ústavný súd považuje za potrebné poukázať na to, že v súlade s judikatúrou ESLP sa uznáva, že „dôvodné podozrenie“ („reasonable suspicion“) treba považovať za dôležitú súčasť záruk každého proti jeho svojvoľnému zatknutiu alebo väzbe. Dôvodné podozrenie predpokladá existenciu faktov alebo informácií, ktoré by objektívnemu pozorovateľovi umožnili úsudok (záver) o tom, že konkrétna osoba mohla spáchať trestný čin, pričom jeho „dôvodnosť“ závisí vždy od všetkých okolností každého konkrétneho prípadu (rozsudok ESLP vo veci Fox, Cambell a Hartley v. Veľká Británia z 30. augusta 1990).

K námietke, v rámci ktorej sťažovateľ uviedol, že dôvodom „... pre držanie vo väzbe znamenajúce obmedzenie osobnej slobody [nemôže byť, pozn.] len skutočnosť, že bola podaná obžaloba. Samotná skutočnosť, že vec bola postúpená súdu, nie je postačujúca na splnenie kritéria „zákonnosti“ väzby v zmysle čl. 5 ods. 1 dohovoru a nemôže bez príslušného rozhodnutia odôvodniť ďalšie trvanie väzby (Stasaitis c. Litva z 21. marca 2002, § 59 až § 61).“, ústavný súd uvádza, že sťažovateľom prezentovaný právny názor

nespochybňuje, avšak je potrebné uviesť, že v okolnostiach danej veci je táto argumentácia sťažovateľa bez akéhokoľvek ústavnoprávne relevantného významu, keďže východiskom tak uznesenia najvyššieho súdu, ako aj uznesenia Špecializovaného trestného súdu nie je výlučne (ako to vyplýva z už uvedeného) skutočnosť podania obžaloby v trestnej veci sťažovateľa.

Predmetom sťažnosti je aj tvrdenie sťažovateľa o porušení práva rovnosti postavenia účastníkov konania v jeho neprospech. Sťažovateľ túto námietku bližšie odôvodnil tým, že *„... súd pri dokazovaní... nepomerne v neprospech obhajoby zamietal návrhy na doplnenie dokazovania v prospech obžalovaných, pričom všetky prokurátorom navrhované dôkazy vykonal“*.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na závery svojej rozhodovacej činnosti, podľa ktorej rovnosť účastníkov v súdnom konaní zabezpečuje súd vytvorením rovnakých procesných možností na uplatnenie ich práv a plnenie ich povinností. Podstata tejto ústavnej zásady spočíva v tom, že všetci účastníci kontradiktórneho súdneho konania majú rovnaké procesné práva a povinnosti, ktoré uplatňujú a plnia za rovnakých procesných podmienok bez zvýhodnenia alebo diskriminácie niektorej z procesných strán. Nerozhoduje procesné postavenie alebo procesná pozícia účastníka (m. m. II. ÚS 35/02, IV. ÚS 126/09).

Z obsahu sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľ nebol vylúčený z možnosti navrhovania dôkazných prostriedkov a ním navrhnuté dôkazné prostriedky boli v konaní pred Špecializovaným trestným súdom aj vykonané.

Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že zásadu rovnosti účastníkov konania nemožno mechanicky chápať tak, že jej obsahom je garancia pre obe strany stojace v kontradiktórnom postavení kvantitatívne rovnakého rozsahu vykonaných dôkazných prostriedkov. Je primárne v kompetencii všeobecných súdov, aby s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu určili rozsah dôkazných prostriedkov, ktoré sa budú v tom-ktorom štádiu konania vykonávať.

Ústavný súd v tejto súvislosti považuje za potrebné nad rámec uvedeného poukázať na to, že dôkazy získané výsluchom svedkov neboli jedinými dôkazmi, na základe ktorých mali všeobecné súdy preukázané dôvody väzby.

Ústavný súd po preskúmaní spôsobu a rozsahu uznesenia najvyššieho súdu a postupu predchádzajúcemu jeho vydaniu v spojení s uznesením Špecializovaného trestného súdu a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu s ohľadom na už uvedené skutočnosti je toho názoru, že existenciu zákonných dôvodov väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku všeobecné súdy riadne odôvodnili, dôvody väzby náležite individualizovali a ich zistenia, argumenty a závery neodporujú zásadám právnej a formálnej logiky a nevykazujú ani znaky zjavnej jednostrannosti alebo svojvôle, takže namietaný postup všeobecných súdov ani ich skutkové alebo právne závery preto nemožno kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné so sťažovateľom namietaným porušením práv garantovaných ústavou a dohovorom.

Na tomto základe ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosti v tejto časti dospel k záveru, že podmienky na jej prijatie na ďalšie konanie splnené neboli, a preto podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 50 ods. 3 ústavy postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tost/44/2011

Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti preskúmal časť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie základného práva na poskytnutie dostatočného času na prípravu svojej obhajoby podľa čl. 50 ods. 3 ústavy postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tost/44/2011.

Porušenie základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy sťažovateľ spája s tým, že jeho obhajcoví nebolo umožnené pred rozhodnutím najvyššieho súdu o sťažnosti

proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu oboznámiť sa s písomným vyhotovením uznesenia Špecializovaného trestného súdu.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy postupom najvyššieho súdu v súvislosti s postupom Špecializovaného trestného súdu ústavný súd uvádza, že toto základné právo zaručuje všetkým oprávneným osobám jednak čas na prípravu obhajoby, možnosť pripraviť si obhajobu, ako aj to, že svoju obhajobu budú môcť predniesť právne významným spôsobom buď osobne, alebo prostredníctvom svojho obhajcu. Uplatnenie práva na obhajobu oprávnenej osobe nezaručuje dosiahnutie takého rozhodnutia súdu, o ktoré sa usiluje pomocou obhajoby (m. m. III. ÚS 41/01, III. ÚS 256/03, I. ÚS 140/04).

Ústavný súd uvádza, že všeobecný súd má svojím procesným postupom zabezpečiť obvinenému, respektíve obžalovanému (v tomto prípade sťažovateľovi) „rozumnú príležitosť“ brániť svoje práva, a tak sa vyjadriť k dôvodnosti a zákonnosti väzby vrátane jej ďalšieho trvania. Ústavný súd poukazuje na to, že všeobecný súd je v prvom rade povinný poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sťažovateľa, ale na druhej strane nemožno bagatelizovať význam, podstatu a zmysel obhajoby, v rámci ktorej sa obvinený alebo obžalovaný obhajuje sám alebo prostredníctvom svojho obhajcu. Ak takéhoto obhajcu má alebo ho musí mať, je potom úlohou tohto obhajcu obhajovať práva tejto osoby čo najúčinnnejším spôsobom, pod ktorým treba bez pochyb rozumieť aj aktívny prístup pri bránení práv, ako aj starostlivosť obhajcu zameranú na to, aby boli náležité a včas objasnené skutočnosti, ktoré vinu obvineného alebo obžalovaného vyvracajú alebo ju zmierňujú [§ 44 ods. 1 Trestného poriadku (m. m. III. ÚS 80/2010, III. ÚS 392/09)].

Na účel zistenia, či v danom prípade boli naplnené tieto ústavnoprávne záruky, si ústavný súd vyžiadal z príslušnej kancelárie Špecializovaného trestného súdu informáciu o doručení uznesenia Špecializovaného trestného súdu sťažovateľovi. Zo strany Špecializovaného trestného súdu bolo ústavnému súdu v tejto súvislosti oznámené, že uznesenie Špecializovaného trestného súdu o zamietnutí žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu uznesením z 20. decembra 2011 bolo sťažovateľovi doručené

22. decembra 2011. Zo zistení ústavného súdu ďalej vyplýva, že najvyšší súd o sťažnosti proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu rozhodol uznesením zo 4. januára 2012, teda pred doručením písomného vyhotovenia uznesenia Špecializovaného trestného súdu jeho obhajcovi. Sťažovateľ na hlavnom pojednávaní konanom 20. decembra 2011 po vyhlásení uznesenia Špecializovaného trestného súdu zahlásil do zápisnice proti tomuto uzneseniu sťažnosť, pričom 29. decembra 2011 obhajca sťažovateľa túto sťažnosť písomne doplnil.

Sťažovateľ odôvodňuje v sťažnosti namietané porušenie práva na obhajobu postupom najvyššieho súdu tým, že písomné vyhotovenie uznesenia Špecializovaného trestného súdu bolo jeho obhajcovi doručené až po rozhodnutí najvyššieho súdu o jeho sťažnosti, a teda jeho obhajca nemal vytvorenú možnosť oboznámiť sa s písomnými dôvodmi uznesenia Špecializovaného trestného súdu a sťažnosť proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu riadne odôvodniť.

Je nepochybné, že v čase medzi doručením uznesenia Špecializovaného trestného súdu a konaním neverejného zasadnutia najvyššieho súdu sťažovateľ aj prostredníctvom obhajcu mohol predostrieť svoje argumenty svedčiace proti nedôvodnosti ďalšieho trvania väzby, čo v konečnom dôsledku aj využil (písomné doplnenie sťažnosti obhajcom sťažovateľa 29. decembra 2011). Ústavný súd sa teda nestotožňuje s tvrdením sťažovateľa, že vzhľadom na to, že uznesenie Špecializovaného trestného súdu bolo jeho obhajcovi doručené až potom, ako o jeho sťažnosti rozhodol najvyšší súd, došlo k porušeniu ním označeného práva, a teda aj k odňatiu jeho práva predložiť argumenty proti ďalšiemu trvaniu jeho väzby.

Táto námietka sťažovateľa v okolnostiach daného prípadu totiž vyznieva tendenčne, keďže sťažovateľ mal preukázateľne vytvorenú príležitosť na podanie kvalifikovanej sťažnosti proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu, čo v konečnom dôsledku aj urobil, pretože, ako sám uvádza, sťažnosť bola doplnená 29. decembra 2011 jeho obhajcom, t. j. obsah uznesenia Špecializovaného trestného súdu poznal už pred rozhodnutím najvyššieho súdu o jeho sťažnosti proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu. Podľa

názoru ústavného súdu sťažovateľ mal dostatok času na to, aby do 4. januára 2012, keď najvyšší súd rozhodol o zamietnutí jeho sťažnosti, kvalifikovaným spôsobom predstrel tomuto súdu svoje argumenty o tom, že ďalšie trvanie jeho väzby je nedôvodné, resp. uviedol iné skutkové a právne argumenty podporujúce dôvodnosť ním dosiaľ uvedených tvrdení o dôvodnosti žiadosti o jeho prepustenie na slobodu. Navyše, ústavný súd považuje za potrebné poukázať na to, že argumenty sťažovateľa proti ďalšiemu trvaniu väzby vychádzajú zo skutočností sťažovateľom už uvádzaných aj v tomto konaní, a teda nemožno dospieť k záveru, že by sťažovateľ predniesol svoje argumenty inak alebo že by uvádzal také skutočnosti, ktoré by mohli viesť k inému rozhodnutiu.

Ústavný súd konštatuje, že postup najvyššieho súdu pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu nemožno bezvýhradne označiť za bezchybný. Vzhľadom na už uvedené skutočnosti (pokiaľ ide vedomosť sťažovateľa o dôvodoch proti opodstatnenosti jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu), ako aj s prihliadnutím na to, že sťažovateľovi bolo písomné vyhotovenie uznesenia Špecializovaného trestného súdu z 20. decembra 2011 doručené 22. decembra 2011, teda pred rozhodnutím najvyššieho súdu (4. januára 2012), a v neposlednom rade aj so zreteľom na odôvodnenosť a presvedčivosť uznesenia najvyššieho súdu je však ústavný súd toho názoru, že len na základe uvedených skutočností namietaných sťažovateľom nemožno dospieť k záveru o vyslovení porušenia sťažovateľom označených práv.

Sťažovateľ mal v danom prípade dostatočnú možnosť predložiť súdu kvalifikované argumenty a dôvody proti zamietnutiu žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu vrátane zamietnutia žiadosti o nahradenie jeho väzby a kvalifikovane sa vyjadriť ku všetkým dôvodom a okolnostiam týkajúcim sa dôvodnosti ďalšieho trvania väzby, preto nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, tak ako to namieta sťažovateľ v sťažnosti.

Na tomto základe ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosti v tejto časti dospel k záveru, že podmienky na jej prijatie na ďalšie konanie splnené neboli, a preto

podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

3. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tost/44/2011

Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti preskúmal časť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tost/44/2011.

Pokiaľ ide o túto časť sťažnosti, ústavný súd poukazuje na prax ESLP, podľa ktorej osobnú slobodu chráni v zásade čl. 5 dohovoru (m. m. rozsudok De Wilde et al. v. Belgicko z 18. júna 1971, AČ. 12, § 65, § 67, § 71, § 72, § 73, § 75, § 76, § 77 atď.), resp. čl. 17 ústavy, pretože predstavujú prísnejšiu a špeciálnu úpravu dodržania zásad spravodlivého procesu u osoby pozbavenej osobnej slobody, než aký garantuje čl. 6 ods. 1 dohovoru (prípadne aj čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 alebo čl. 48 ods. 2 ústavy). Článok 5 dohovoru a čl. 17 ústavy zahŕňajú hmotné a tiež procesné atribúty práva na osobnú slobodu vrátane práva na súdnu ochranu pri jej pozbavení, a preto na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe sú aplikovateľné tieto špeciálne ustanovenia o osobnej slobode, a nie čl. 6 ods. 1 dohovoru o práve na spravodlivé súdne konanie či čl. 47 ods. 3 ústavy garantujúci rovnosť účastníkov v konaní (m. m. III. ÚS 155/09, III. ÚS 287/2010).

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti v tejto časti konštatuje, že sťažovateľ v súvislosti s rozhodovaním najvyššieho súdu namieta porušenie takých svojich práv, ktoré na konanie a rozhodovanie o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu nie sú aplikovateľné, a preto k ich porušeniu nemohlo dôjsť vzhľadom na nedostatok príčinnej súvislosti medzi sťažovateľom označenými právami a namietaným postupom najvyššieho súdu sp. zn. 4 Tost/44/2011.

Na tomto základe ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosti v tejto časti dospel k záveru, že podmienky na jej prijatie na ďalšie konanie splnené neboli, a preto podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť v tejto časti odmietol taktiež ako zjavne neopodstatnenú.

4. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tost/44/2011

Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti preskúmal časť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie práva byť včas oboznámený s povahou a dôvodom obvinení vznesených proti nemu podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru.

Ústavný súd viazaný petitom sťažnosti (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde) uvádza, že sťažovateľ, zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, v súvislosti s namietaným porušením označeného práva podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru sťažnosť v tomto smere bližšie neodôvodnil.

Keďže sťažnosť v tejto časti neobsahuje odôvodnenie, nespĺňa ani podstatnú zákonom predpísanú náležitosť ustanovenú v § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde, čo zakladá dôvod na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosti v tejto časti dospel k záveru, že podmienky na jej prijatie na ďalšie konanie splnené neboli, a preto podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť v tejto časti odmietol pre nesplnenie náležitostí predpísaných zákonom.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa (návrhu na zrušenie uznesenia najvyššieho súdu a uznesenia Špecializovaného trestného súdu), ktoré sa vecne viažu na vyslovenie porušenia sťažovateľom označených práv, stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. júna 2013